

Technische Universiteit Delft
Faculteit Informatie-Technologie en Systemen
Afdeling Micro-Elektronica

Tentamen ES3

10 juni 2003, 9:00 – 12:00 uur

Dit tentamen is een "open boek" tentamen. Het gebruik van een rekenmachine is toegestaan.

Voor de multiple-choice vragen geldt: omcirkel het naar jouw mening juiste alternatief.

Voor de open vragen geldt: geef in de aangegeven ruimten je antwoorden en houd ze beknopt. Eventueel kun je extra bladen gebruiken die je dan duidelijk van je naam en studienummer moet voorzien.

Prefix reminder: $\mu = \text{micro} = 10^6$, $n = \text{nano} = 10^9$, $p = \text{pico} = 10^{12}$, $f = \text{femto} = 10^{15}$, $M = \text{mega} = 10^6$

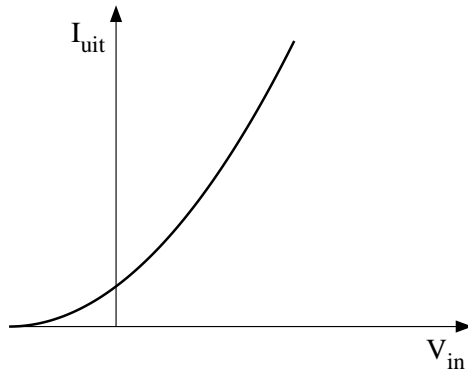

Vul je naam en studienummer in:

Naam: .....

Studienummer: .....

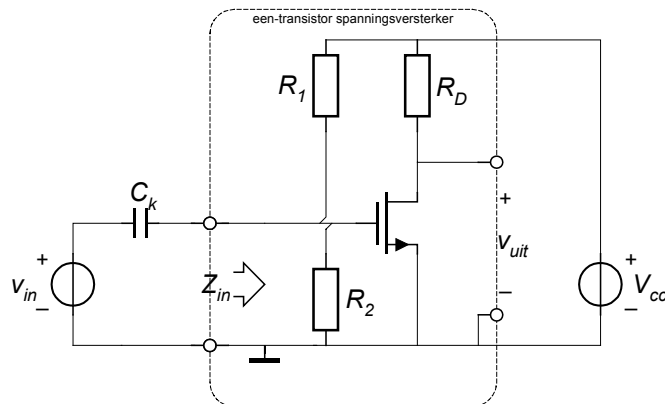
Opgave 1.

Bovenstaande overdrachtsfunctie behoort bij een

- A bipolaire transistor
- B normally-off (enhancement) metaal-isolator (MOS) veldeffect transistor
- C normally-on (depletion) metaal-isolator (MOS) veldeffect transistor
- D thyristor

Opgave 2.

Gegeven bovenstaande één-transistor versterker-schakeling. Er geldt: $i_D = 2 \text{ mA}$, $V_{CC} = 3,3 \text{ V}$, $R_D = 1 \text{ k}\Omega$, $R_1 = 1 \text{ k}\Omega$, $R_2 = 1 \text{ k}\Omega$. De bron v_{in} geeft een harmonische spanning af met gemiddelde waarde 0 en effectieve waarde 0,25 volt.

De gebruikte transistor is van het type

- A NMOS, enhancement
- B NMOS, depletion
- C PMOS, enhancement
- D PMOS, depletion
- E NPN bipolaire junctietransistor (BJT)
- F PNP bipolaire junctietransistor (BJT)

Vul je naam en studienummer in:

Naam: .....

Studienummer: .....

Opgave 3.

De gemiddelde waarde van v_{uit} bedraagt

- A 0,6 V
- B 1,3 V
- C 2,0 V
- D 3,3 V

Opgave 4.

De transconductantiefactor g_m van de transistor heeft een waarde van 4 mA/V. Het AC- (signaal-) vermogen dat wordt gedissipeerd in R is gelijk aan

- A 16 μ W
- B 1 mW
- C 4 mW
- D 10,8 mW

Opgave 5.

De ingangsimpedantie Z_{in} bedraagt

- A 0
- B 500 Ω
- C 1 k Ω
- D oneindig

Opgave 6.

Bepaal de waarde van koppelcondensator C_k indien de spanningsversterking constant is over een frequentiebereik van 20 Hz tot 20 kHz.

$C_k =$

Vul je naam en studienummer in:

Naam: .....

Studienummer: .....

Opgave 7.

Bepaal de groote van de 4 (klein-signaal) kettingparameters A , B , C en D van bovenstaande versterker-schakeling. Er geldt nog steeds dat de transconductantiefactor g_m van de transistor gelijk is aan 4 mA/V ; $i_D = 2 \text{ mA}$, $V_{CC} = 3,3 \text{ V}$, $R_D = 1 \text{ k}\Omega$, $R_1 = 1 \text{ k}\Omega$, $R_2 = 1 \text{ k}\Omega$.

$A =$

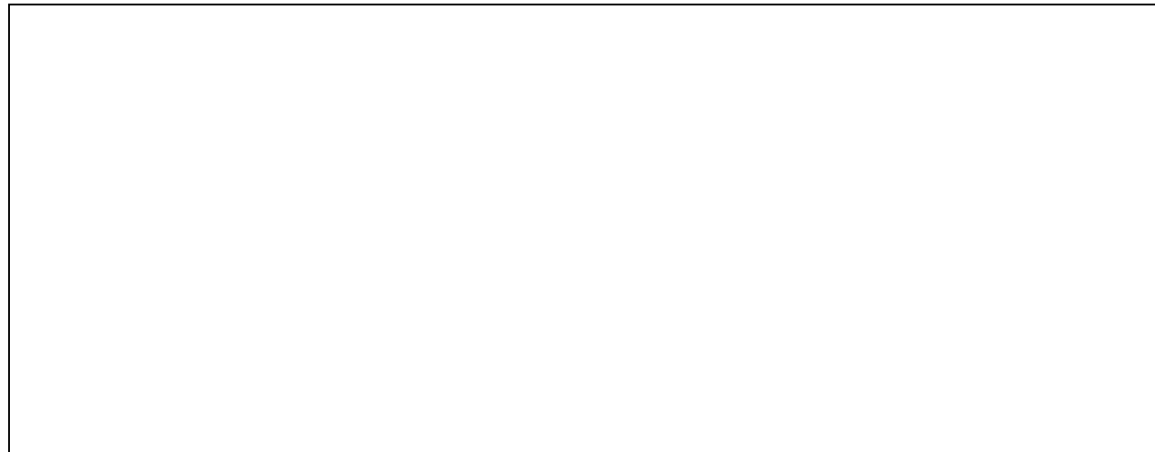
$B =$

$C =$

$D =$

Opgave 8.

Ontwerp een harmonische oscillator met behulp van een operationele versterker, twee weerstanden R_1 en R_2 en twee capaciteiten C_1 en C_2 . Zorg ervoor dat aan de twee (Barkhausen) oscilleer voorwaarden wordt voldaan. Vergeet niet de + en – ingang van de operationele versterker aan te geven.

Opgave 9.

In de door jou ontworpen (bovenstaande) oscillator is sprake van

- A compensatie
- B hysteresis
- C meekoppeling
- D tegenkoppeling

Vul je naam en studienummer in:

Naam: .....

Studienummer: .....

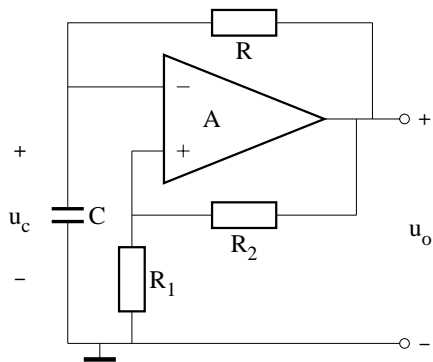
Opgave 10.

Geef de oscillatiefrequentie f_C van de door jou ontworpen (bovenstaande) oscillator als functie van R_1 , R_2 , C_1 en C_2 .

$f_C =$

Opgave 11.

Voor de getekende regeneratieve oscillator geldt dat de voedingsspanningen van de operationele versterker +5 V en -5 V bedragen. R_1 en R_2 hebben beide een waarde van 1 k Ω .

Als $R = 100 \text{ k}\Omega$ en $C = 1 \text{ nF}$, dan wordt de periodetijd T van het gegenereerde signaal ongeveer

- A 20 μs
- B 50 μs
- C 100 μs
- D 200 μs

Opgave 12.

Indien de voedingsspanningen van de operationele versterker worden veranderd in +10 V en -10 V, dan

- A verdubbelt de periodetijd van de oscillator
- B blijft de periodetijd van de oscillator gelijk
- C halveert de periodetijd van de oscillator

Vul je naam en studienummer in:

Naam: .....

Studienummer: .....

Opgave 13.

Het faseverschil tussen de spanning aan de uitgang van de operationele versterker en de spanning aan de + ingang van de operationele versterker bedraagt:

- A -90 graden
- B 0 graden
- C 90 graden
- D 180 graden

Opgave 14.

Hoe kan men de condensatorspanning u_C asymmetrisch, bijvoorbeeld zaagtandvormig, maken?

- A door R niet-lineair te kiezen
- B door R_1 niet-lineair te kiezen
- C door R_2 niet-lineair te kiezen
- D door C niet-lineair te kiezen

Opgave 15.

Schets in onderstaande grafiek de 4 v - i relaties, genaamd A, B, C en D, van de volgende 4 transistorcombinaties A, B, C en D; alle transistoren zijn identiek en er

geldt: $i_c = I_S \exp\left(\frac{v_{be}}{V_T}\right)$, $V_T = kT/q = 25 \text{ mV}$, $I_S = 1 \text{ pA}$.

The figure shows four transistor circuit configurations labeled A, B, C, and D, and a graph for plotting their v - i characteristics.

- Configuration A:** A single NPN transistor with its base connected to its emitter (ground) and its collector connected to its base.
- Configuration B:** Two NPN transistors. The base of the first transistor is connected to its emitter (ground) and its collector is connected to the base of the second transistor. The collector of the second transistor is connected to its base.
- Configuration C:** Two NPN transistors. The base of the first transistor is connected to its emitter (ground) and its collector is connected to the base of the second transistor. The collector of the second transistor is connected to its emitter (ground).
- Configuration D:** Two NPN transistors. The base of the first transistor is connected to its emitter (ground) and its collector is connected to the base of the second transistor. The collector of the second transistor is connected to its emitter (ground).

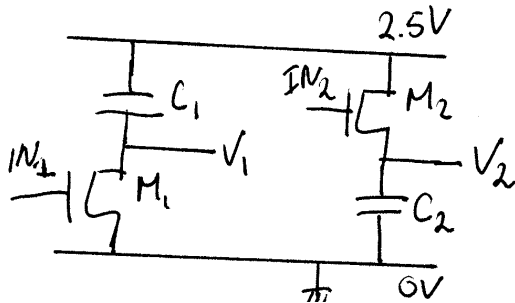
The graph on the right is a coordinate system with a vertical axis labeled i (current) and a horizontal axis labeled v (voltage). The origin is at the center of the axes.

Vul je naam en studienummer in:

Naam: .....

Studienummer: .....

Opgave 16.

Ga uit van transistoren in een $0.25\mu\text{m}$ technologie en parameters zoals uit het boek van Rabaey. Voor M_1 en M_2 geldt: $W=1\mu\text{m}$, $L=0.25\mu\text{m}$. De bulkspanning (V_b) is 0V . Vóór $t=0$ is C_1 geheel ontladen (dus $V_1=2.5\text{V}$) en is de spanning op de gate van M_1 gelijk aan 0V . Op $t=0$ gaat deze spanning stapvormig naar $V_{DD} = 2.5\text{V}$.

a. Bepaal $I_{D,M1}$ (de drainstroom van transistor M_1) als $V_1=2.5\text{V}$. Geef het antwoord en de gebruikte circuit vergelijking. (Tip: geef als je weinig tijd hebt alleen de vergelijking.)

$I_{D,M1} =$

Vergelijking:

b. Bepaal $I_{D,M1}$ als $V_1 = 1.25\text{V}$. Geef het antwoord en de gebruikte circuit vergelijking. (Tip: geef als je weinig tijd hebt alleen de vergelijking.)

$I_{D,M1} =$

Vergelijking:

c. Bepaal voor de spanning V_1 de $t_{50\%}$ met behulp van de antwoorden van onderdelen *a* en *b* hierboven als $C_1= 1\text{fF}$.

$t_{50\%} =$

Berekening:

Vul je naam en studienummer in:

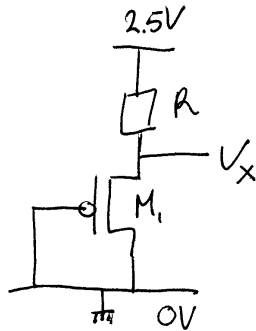
Naam: .....

Studienummer: .....

d. Transistor M_2 is volkomen gelijk aan transistor M_1 , en $C_1 = C_2$. Vóór en op $t=0$ gelden verder voor C_2 en de spanning op de gate van M_2 dezelfde condities als voor C_1 en de spanning op de gate van M_1 . Is in dat geval $t_{50\%}$ van V_2 groter, kleiner of gelijk aan $t_{50\%}$ van V_1 (het antwoord op vraag c)? Geef in het kort de verklaring.

Groter/kleiner/gelijk
Verklaring:

Opgave 17.

Ga uit van een transistor met minimum kanaallengte in een 0.25μ technologie en met parameters zoals uit het boek van Rabaey. De bulkspanning (V_b) is 2.5V. Bij een gegeven, vaste, R kan door de breedte van de transistor te variëren (bij $L = 0.25\mu\text{m}$) de spanning V_x geregeld worden.

a. Geef de bijbehorende vergelijking voor $V_x = 0.9\text{V}$. Anders gezegd: geef de vergelijking waarbij, afhankelijk van R , W bepaald kan worden zodanig dat V_x 0.9V zal zijn. Gebruik in ieder geval R en V_x (als symbool, niet als numerieke waarde) in het antwoord, en vul verder ook geen numerieke transistorparameters in. Alleen de circuit-vergelijking wordt gevraagd, niet oplossen.

b. Welke waarde van V_t (drempelspanning van de PMOS) hoort bij $V_x = 0.9\text{V}$? Reken met $2\phi_f = 0.6\text{V}$

$V_t =$
Berekening:

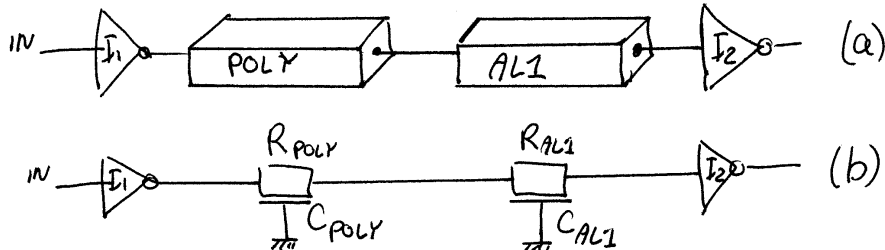

Vul je naam en studienummer in:

Naam: .....

Studienummer: .....

Opgave 18.

a. Beschouw een deelsysteem op een chip zoals met (a) aangeduid in de bovenstaande figuur. De lengte en breedte van het poly-segment bedragen respectievelijk $100 \mu\text{m}$ en $1 \mu\text{m}$, en van het Al1-segment respectievelijk $1000 \mu\text{m}$ en $1 \mu\text{m}$. Deze segmenten lopen op de chip direct boven het substraat (field). Neem voor Poly $R_{\square} = 5\Omega$ en voor Al1 $R_{\square} = 0.1\Omega$, en voor C de waarden uit de tabellen van Rabaey (binnenkant achterflap of bijlage). Bereken de R en C waarden voor het vervangingscircuit wat in de bovenstaande figuur met (b) is aangeduid.

Waarde	Berekening
$R_{\text{poly}} =$	
$C_{\text{poly}} =$	
$R_{\text{al1}} =$	
$C_{\text{al1}} =$	

b. Bereken de Elmore delay van In_1 naar de ingang van I_2 , als I_1 een uitgangsweerstand van $1\text{k}\Omega$ en I_2 een ingangscapaciteit van 25fF heeft.

$T_{\text{ed}} =$

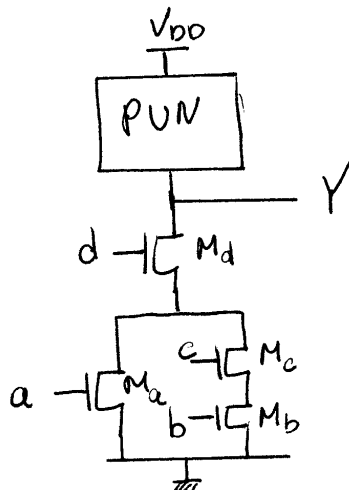
Berekening:

Vul je naam en studienummer in:

Naam: .....

Studienummer: .....

Opgave 19.

a. Wat is de logische functie (ga uit van een bijpassend pull-up netwerk)?

b. Geef de W/L verhoudingen van de pull-down transistoren zodanig dat de worst-case equivalente drive-sterkte gelijk is aan die van een NMOS transistor met $W/L=2$.

$W_a/L_a =$	$W_b/L_b =$	$W_c/L_c =$	$W_d/L_d =$
-------------	-------------	-------------	-------------

c. Teken het bijbehorende pull-up netwerk.